

Κυριακή αγίων 318 Πατέρων Α' Οικουμενικής Συνόδου (Άγιος Λουκάς Αρχιεπίσκοπος Κριμαίας)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Ιουνίου 7, 2019

Την Κυριακή πριν από τη μεγάλη ημέρα της Πεντηκοστής, η Αγία Εκκλησία εορτάζει τη **μνήμη των αγίων Πατέρων της πρώτης Οικουμενικής Συνόδου**.

Πρέπει να γνωρίζουμε τι είναι η Οικουμενική Σύνοδος και ποια σημασία είχε η πρώτη Οικουμενική Σύνοδος.

Οι άγιοι απόστολοι είπαν στους επισκόπους να διεξαγάγουν Εκκλησιαστική Σύνοδο, δηλαδή συνέδριο επισκόπων, οι οποίοι από κοινού έπρεπε να αποφασίσουν για τις υποθέσεις της Εκκλησίας. Ορίστηκε να συγκαλούνται συχνά τέτοιες Σύνοδοι, δύο φορές το χρόνο. Έτσι γινόταν, και τέτοιες τοπικές Σύνοδοι συγκαλούνταν για τη λύση των όχι πολύ σημαντικών ζητημάτων.

Όμως η πρώτη Οικουμενική Σύνοδος συγκλήθηκε λόγω της τεράστιας σπουδαιότητας ενός προβλήματος, που όμοιό του δεν είχε συμβεί στην ιστορία της Εκκλησίας. Η πρώτη Οικουμενική Σύνοδος ήταν ένα μεγάλο γεγονός στην ιστορία της Εκκλησίας, γιατί **συγκλήθηκε για την καταδίκη της αίρεσης του Αρείου**, για την οποία ο μακάριος **Ιερώνυμος** είπε το εξής: «Ο Άρειος ήταν μία σπίθα, όμως κατέκαψε σχεδόν όλη την οικουμένη». Βλέπετε τι ήταν αυτό!

Και ο άγιος πατέρας **Δημήτριος του Ροστώφ** μιλάει με τα εξής λόγια: «Ω καταραμένη σπίθα, μέρος της αιώνιας φωτιάς! Ω απαισιότατη σπίθα που έκαψες αμέτρητους ναούς του Αγίου Πνεύματος! Ω, δυσώδης και ζοφερή σπίθα που έπεσες από τη φωτιά της γέννησης! Οι άγιοι Πατέρες μόλις μπόρεσαν την έσβησαν με την καθαρή πηγή του λόγου του Θεού, όπως με το νερό της ζωής, με το οποίο είθε να γεμίσετε όλοι εσείς τα δοχεία των καρδιών σας!».

Βλέπετε πόσο φοβερό γεγονός ήταν αυτό στην ιστορία της Εκκλησίας.

Ποια ήταν η ουσία του γεγονότος;

Μέχρι τον Άρειο υπήρχαν οι αιρετικοί γνωστικοί, οι μανιχαίοι, όμως τέτοιος φοβερός αιρετικός, σαν τον Άρειο, δεν υπήρξε και είθε να δώσει ο Θεός ποτέ να μην υπάρξει.

Ο Άρειος ήταν ιερέας στην Αλεξάνδρεια, στην Αίγυπτο και άρχισε να διδάσκει ότι ο

Κύριος Ιησούς Χριστός δεν ήταν αληθινός Θεός, πραγματικός Υιός του Θεού κατ' ουσίαν και κατά φύσιν αλλά μόνο στην ηθική έννοια. Αρνιόταν την αιωνιότητα του Κυρίου Ιησού Χριστού, έλεγε ότι ο Κύριος προήλθε από το τίποτα, ενώ όλη η Εκκλησία πίστευε ότι ο Κύριος γεννήθηκε από τον Πατέρα, ότι είναι προαιώνιος Υιός Του. Ο Άρειος κατάφερε να διανθίσει τη διδασκαλία του με ωραίες ιδέες, και προσπάθησε να τη στηρίξει στην Αγία Γραφή, ώστε πολλοί επηρεάστηκαν από τα ψέματα και την αίρεσή του.

Φαινόταν ότι ο Άρειος μιλούσε πολύ σωστά, γιατί διέθετε σπουδαίο μυαλό και μεγάλη ικανότητα να παρουσιάζει το ψέμα σαν αλήθεια. Και βρέθηκαν πολλοί οπαδοί αυτής της φοβερής αιρετικής διδασκαλίας.

Και όταν έγινε φανερό ότι ο Άρειος αποκτά όλο και περισσότερους οπαδούς, ο επίσκοπος της Αλεξανδρείας θορυβήθηκε και, μόλις βεβαιώθηκε ότι όσο και αν προσπαθεί να τον πείσει, παρόλα τα επιχειρήματα, ο Άρειος παρέμενε ακλόνητος στην αίρεσή του, τον απέκοψε από την Εκκλησία.

Η αναταραχή στην Εκκλησία ήταν τόσο μεγάλη ώστε ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου θεώρησε απαραίτητο να συγκληθεί Οικουμενική Σύνοδος, στην οποία όφειλαν να έρθουν όλοι οι επίσκοποι για την καταδίκη του Αρείου.

Η Σύνοδος έλαβε χώρα στην πόλη της **Νίκαιας το έτος 325**. Σ' αυτή τη Σύνοδο ο Κύριος ανέδειξε πολλούς μεγάλους πατέρες, αρχιερείς και ιερείς, φωτισμένους από το Πνεύμα του Θεού, που γκρέμισαν όλα τα ψεύτικα επιχειρήματα του Αρείου. Και σ' αυτή τη Σύνοδο έλαμψαν ιδιαιτέρως, με το μυαλό και τη δύναμη της ευγλωττίας τους, ο άγιος Ευστάθιος Αντιόχειας, ο άγιος Μάρκελλος Αγκύρας και ο άγιος Αθανάσιος, ο διάκονος της Εκκλησίας της Αλεξανδρείας, ο οποίος έγινε μετά ο μεγάλος άγιος ιεράρχης, ο Μέγας Αθανάσιος.

Επέδειξε τέτοια δύναμη μυαλού και λόγου, ώστε μαζί με τους άλλους επισκόπους απέρριψε πλήρως την αίρεση του Αρείου και η Σύνοδος απέκοψε τον Άρειο από την Εκκλησία, του έδωσε ανάθεμα και, όπως γνωρίζετε, συνέταξε το πρώτο Σύμβολο της πίστεως, το οποίο ολοκληρώθηκε με προσθήκες περί του Αγίου Πνεύματος που έγιναν στη δεύτερη Οικουμενική Σύνοδο.

Εμείς ομολογούμε την πίστη μας σύμφωνα με αυτό το **Σύμβολο της πίστεως**.

Πάνω σε τι στηρίξε ο Άρειος την άρνησή του για τη θεότητα του Κυρίου Ιησού Χριστού, για την ισότητά Του με τον Θεό Πατέρα;

Παρέθεσε το κείμενο της Αγίας Γραφής: «*Πορεύομαι προς τον πατέρα· ότι ο πατήρ μου μείζων μού εστι*» (Ιωάν. 14, 28). Κάποτε ο Ίδιος ο Χριστός είπε ότι είναι

κατώτερος από τον Πατέρα, πώς λοιπόν Τον θεωρούμε ίσο με τον Πατέρα, Τον θεωρούμε Θεό; Όμως οι σοφοί άγιοι πατέρες απάντησαν: «Ναι, ο Πατέρας ήταν ανώτερος από τον Κύριο Ιησού Χριστό, όταν ο Ιησούς ήταν Θεάνθρωπος, όταν πραγματοποιούσε το έργο της σωτηρίας του ανθρωπίνου γένους, κατά την ανθρώπινη φύση Του ήταν κατώτερος από τον Πατέρα». Αλλά μόνο κατά την ανθρώπινη φύση του, αφού κατά τη θεϊκή Του φύση ήταν πάντα ίσος με τον Πατέρα.

Παρουσιάστηκε πλήθος χωρίων από την Αγία Γραφή, τα οποία αδιάψευστα αποδεικνύουν την εκ Θεού γέννηση του Κυρίου Ιησού Χριστού. Θα παραθέσω τα σπουδαιότερα στο τέλος του κηρύγματος, τώρα θα σας πω για ένα άλλο επιχείρημα, το οποίο παρέθεσε ο Άρειος: «Καταβέβηκα εκ του ουρανού ουχ ίνα ποιώ το θέλημα το εμόν, αλλά το θέλημα του πέμψαντός με πατρός» (Ιωάν. 6, 38).

Και έλεγε ότι ο Κύριος Ιησούς Χριστός ήταν συνεπώς διάκονος του Θεού, απεσταλμένος του Θεού, δεν επιτρέπεται να Τον θεωρούμε Αληθινό Θεό.

Όμως σ' αυτή την περίπτωση ο Άρειος ενήργησε όπως είχε ενεργήσει ο διάβολος, όταν έβαλε σε πειρασμό τον Κύριο Ιησού Χριστό: παρέθεσε λόγους από την Αγία Γραφή, όμως απέκρυψε τις επόμενες λέξεις. Έτσι ενήργησε όταν ανέβασε τον Κύριο Ιησού στο περύγιο του ναού των Ιεροσολύμων και Του είπε: «Ει υιός ει του Θεού, βάλε σεαυτόν κάτω· γέγραπται γαρ ότι τοις αγγέλοις αυτού εντελείται περί σου, και επί χειρών αρούσί σε, μήποτε προσκόψης προς λίθον τον πόδα σου» (Ματθ. 4, 6).

Όπως βλέπετε, ο διάβολος βασίστηκε στην Αγία Γραφή, όμως απέκρυψε τις τελευταίες λέξεις «επί ασπίδα και βασιλίσκον επιβήση και καταπατήσεις λέοντα και δράκοντα» (Ψαλμός 90^{ος}) τις έκρυψε, επειδή θα ήταν σαν να παραδεχόταν ότι ο Κύριος Ιησούς Χριστός θα συντρίψει την κεφαλή του φιδιού, θα λυτρώσει τον κόσμο από την εξουσία του.

Ακούστε τι έχει γραφτεί από τον **άγιο Ιωάννη του Θεολόγο**: «Ότι καταβέβηκα εκ του ουρανού ουχ ίνα ποιώ το θέλημα το εμόν, αλλά το θέλημα του πέμψαντός με. Τούτο δε εστι το θέλημα του πέμψαντός με πατρός, ίνα παν ο δέδωκέ μοι μη απολέσω εξ αυτού, αλλά αναστήσω αυτό εν τη εσχάτη ημέρα. Τούτο δε εστι το θέλημα του πέμψαντός με, ίνα πας ο θεωρών τον υιόν και πιστεύων εις αυτόν έχη ζωήν αιώνιον, και αναστήσω αυτόν εγώ εν τη εσχάτη ημέρα» (Ιωάν. 6, 38-40).

Ποιος μπορεί να αναστήσει, εκτός από τον Θεό, ποιος μπορεί να έχει τέτοια εξουσία;

Όμως ο Άρειος το απέκρυψε αυτό, αποσπούσε κάποιες λέξεις από την Αγία Γραφή και διέκοπτε την αλληλουχία τους με τις επόμενες.

Με αυτόν τον τρόπο ενεργούν και μέχρι σήμερα όλοι οι σεκταριστές, οι

οποίοι αποσπούν μεμονωμένες λέξεις από την Αγία Γραφή και παρασύρουν τους αγράμματους ανθρώπους που δεν γνωρίζουν τη Γραφή, τους ανθρώπους που δεν μπορούν να κρίνουν και οι οποίοι ακριβώς γι' αυτό πιστεύουν τον πρώτο λόγο τους. Έτσι και οι **σαββατιστές** λένε: «Πώς είναι δυνατόν να εορτάζουμε την Κυριακή, εάν η τρίτη εντολή ευθέως λέει: *«Μνήσθητι την ημέραν των σαββάτων αγιάζειν αυτήν, εξ ημέρας έργα και ποιήσεις πάντα τα έργα σου· τη δε ημέρα τη εβδόμη σάββατα Κυρίω τω Θεώ σου»;*» (Έξοδ. 20, 8-10). Λένε: «Εάν έτσι όρισε ο Κύριος, ποιος μπορεί να παραβεί αυτή την εντολή;».

Ρωτήστε λοιπόν αυτούς τους σαββατιστές: «Εάν είναι έτσι, εάν θεωρούν ότι όλα πρέπει να γίνονται όπως έχουν καταγραφεί στον Μωσαϊκό νόμο, ο οποίος σε πολλά σημεία έχει καταργηθεί, έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί από τον Κύριο Ιησού Χριστό, για ποιο λόγο δεν προσφέρουν ως θυσία βόδια, αγελάδες, πρόβατα, όπως έχει προσταχθεί στο βιβλίο της Παλαιάς Διαθήκης;» Αυτό το παρασιωπούν.

Πολλά ακόμα μπορούμε να αντιπαραθέσουμε στους ψεύτικους συμπερασματικούς λογισμούς των σεκταριστών· η δυστυχία έγκειται μόνο στο ότι παρασύρουν τους απλούς ανθρώπους, οι οποίοι τίποτα δεν μπορούν να αντεπουν και πιστεύουν όλα όσα λένε αυτοί που τους παραπλανούν με κείμενα από την Αγία Γραφή.

Η πρώτη Οικουμενική Σύνοδος έκανε μεγάλο έργο, αποδυναμώνοντας όλες τις αιρέσεις, γιατί ο Άρειος ήταν μια σπίθα, όμως κατέκαψε σχεδόν όλη την οικουμένη: μόλις και μετά βίας η Αγία Εκκλησία αντιστάθηκε στην ορμή της αρειανικής αιρέσεως. Μετά τη Σύνοδο της Νίκαιας, αφού αφόρισαν τον Άρειο και συνέταξαν το Σύμβολο της Πίστεως, δεν υπάκουσαν όλοι στις αποφάσεις της Συνόδου για πολύ. Εκείνοι που δέχτηκαν τη διδασκαλία του Αρείου, τον ακολούθησαν, δεν ήθελαν να υποχωρήσουν, συνέχισαν με μανία να επιδιώκουν το θρίαμβο της αίρεσης· ξεκίνησε διαμάχη μεταξύ των ορθοδόξων και των αρειανών, η οποία **συνεχίστηκε για 55 ακόμη χρόνια**.

Αυτά ήταν τα χρόνια του μεγάλου μαρτυρίου της Εκκλησίας, της ανείπωτης έχθρας μέσα στην ίδια την Εκκλησία, γιατί ο αριθμός των οπαδών του Αρείου όλο και αυξανόταν.

Κάποιοι βυζαντινοί αυτοκράτορες θεώρησαν ότι ο Άρειος είχε δίκιο που δεν υποτάχθηκε στη Σύνοδο της Νίκαιας και απαίτησαν όλοι να ομολογούν την πίστη έτσι όπως δίδαξε ο Άρειος.

Υπήρξε σειρά αρειανοφρόνων αυτοκρατόρων οι οποίοι, έχοντας κρατική εξουσία αλλά και τεράστια εκκλησιαστική εξουσία, ταλαιπώρησαν την Εκκλησία. Επί 55 χρόνια εξαπλωνόταν η έντονη διαμάχη. Οι αρειανοί άρχισαν να τροποποιούν τη διδασκαλία του Αρείου με σκοπό να τη μετριάσουν, να την κάνουν περισσότερο

αποδεκτή, εισήγαγαν ουσιαστικές τροποποιήσεις και έτσι γεννήθηκε ο ημιαρειανισμός.

Και η διαμάχη με τους ημιαρειανόφρονες ήταν εξαιρετικά σοβαρή και είχε τεράστιες απώλειες για την Εκκλησία. Ο αυτοκράτορας Ιουλιανός παρέδωσε στους αρειανούς όλους τους ναούς, οι ορθόδοξοι επίσκοποι και οι ιερείς στάλθηκαν στην εξορία, οι ναοί τους έκλεισαν.

Κατά την τελευταία περίοδο της διαμάχης της Εκκλησίας με τους αρειανούς, έδρασαν οι τρεις μεγάλοι ιεράρχες: Βασίλειος ο Μέγας, Γρηγόριος ο Θεολόγος και Ιωάννης ο Χρυσόστομος.

Διεξήγαγαν αποφασιστική μάχη κατά των αρειανών. Το πόσο σοβαρή ήταν αυτή η διαμάχη γίνεται φανερό από το ότι, όταν ο Γρηγόριος ο Θεολόγος εξελέγη αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, δεν βρήκε ούτε έναν ορθόδοξο ναό - όλοι ανήκαν στους οπαδούς του Αρείου.

Έπρεπε να αρχίσει την θεία Λειτουργία και το κήρυγμα σε ένα απλό σπίτι, όμως το κήρυγμά του ήταν τόσο δυνατό, ώστε μετά από 2-3 χρόνια όλος ο λαός ακολούθησε τον άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο και οι ναοί επεστράφηκαν στους ορθοδόξους.

Ιδού πόσο σοβαρή, πόση διάρκεια είχε η διαμάχη με τους αρειανούς και υπήρξαν λαοί, όπως οι γότθοι, οι οποίοι για πάντα παρέμειναν αρειανόφρονες.

Καταλαβαίνετε τώρα όλη τη δύναμη του Αρείου, κατανοείτε για ποιο λόγο ο μακάριος Ιερώνυμος τον χαρακτήρισε σπίθα και ο άγιος Δημήτριος μιλάει για την καταραμένη σπίθα που προήλθε από τη φωτιά του άδη.

Βλέπετε πόσο μεγάλο γεγονός εορτάζουμε σήμερα, γιατί εορτάζουμε όχι μόνο τη μνήμη της πρώτης Οικουμενικής Συνόδου, αλλά εορτάζουμε και δοξάζουμε **τη μνήμη των 318 Πατέρων της Συνόδου της Νίκαιας**, εορτάζουμε το θρίαμβο της Ορθοδοξίας πάνω στους αιρετικούς, που εκφράστηκε από τη μεγάλη Σύνοδο στο πρώτο Σύμβολο της Πίστεως.

Σας είπα ότι οι βυζαντινοί αυτοκράτορες έπαιξαν σημαντικό ρόλο σ' αυτή τη διαμάχη. Όταν καταλάμβαναν το θρόνο οι αρειανόφρονες αυτοκράτορες, τότε η Ορθόδοξη Εκκλησία ήταν υπό διωγμό, όταν πάλι, μετά το θάνατό τους, ανέρχονταν στο θρόνο άλλοι αυτοκράτορες, αντίπαλοι των αρειανών, αναγεννιόταν και αναζωπυρωνόταν η ζωή στην Εκκλησία.

Εάν είχε τέτοια τεράστια σημασία η ανάμειξη των αυτοκρατόρων στις υποθέσεις της Εκκλησίας, άραγε εμείς επιδοκιμάζουμε την αυτοκρατορική εξουσία, την κρατική

εξουσία πάνω στην Εκκλησία; Με κανένα τρόπο, γιατί όχι μόνο σ' αυτή την εποχή της διαμάχης με τους αρειανούς αλλά και σε ακόμη πιο δύσκολη, φοβερή περίοδο, την περίοδο των διωγμών αυτών που τιμούσαν τις άγιες εικόνες, οι αυτοκράτορες ταλαιπώρησαν την Εκκλησία ακόμη πιο πολύ από ό,τι οι αρειανόφρονες αυτοκράτορες.

Άραγε είναι ωφέλιμο, όταν η Εκκλησία εξαρτάται από τέτοια κρατική εξουσία, το ότι εξαναγκάζεται να δεχτεί κάτι που δεν θέλει; Ασφαλώς όχι.

Από την ιστορία γνωρίζουμε και άλλα τέτοια παραδείγματα, όπου **η ανάμειξη της κρατικής εξουσίας στις εκκλησιαστικές υποθέσεις υπήρξε εξαιρετικά επιζήμια.**

Μήπως δεν μπορούμε να πούμε ότι θα ήταν πολύ καλύτερο, εάν η Εκκλησία αφηνόταν μόνη της, εάν κανένας δεν ασκούσε πίεση πάνω της, εάν αντιμετώπιζε τα προβλήματά της με τη σύνοδο των επισκόπων.

Από την άλλη πλευρά, δεν μπορούμε να αρνηθούμε ότι η Εκκλησία ενίοτε χρειάζεται την αρωγή της κρατικής εξουσίας. Θα ήταν πολύ καλό εάν η Εκκλησία έχαιρε της απόλυτης αναγνώρισης και, σε αναγκαίες περιπτώσεις, τη συμβολή της εξουσίας.

Υπάρχουν περιπτώσεις, όταν η Εκκλησία είναι αδύναμη, που μόνο η κρατική εξουσία μπορεί να επαναφέρει την πρέπουσα τάξη.

Θα φέρω ένα μικρό παράδειγμα. Καθαίρεσα έναν ιερέα ο οποίος εξετέθη στο μεθύσι και σε πολλές ακολασίες. Γι' αυτό έπρεπε να του αφαιρέσω το αξίωμά του. Και τι συμβαίνει λοιπόν, αυτός που καθαιρέθηκε συνεχίζει να λειτουργεί σαν ιερέας, δεν βγάζει τα ράσα, το σταυρό, συνεχίζει να έχει μακριά μαλλιά και τολμά να τελεί μυστήρια: πηγαίνει στα χωριά και τελεί το μυστήριο της βαπτίσεως, το μυστήριο του γάμου, τελεί παρακλήσεις και παννυχίδες. Δεν μπορώ να κάνω τίποτα εδώ, μπορεί μόνο να τον τιθασεύσει η κρατική εξουσία. Ιδού, σε τέτοιες περιπτώσεις είναι απαραίτητη η βοήθεια της κρατικής εξουσίας στην Εκκλησία.

Επομένως, ο χωρισμός της Εκκλησίας από το κράτος είναι ευνοϊκός για την Εκκλησία, εάν από την πλευρά του κράτους υπάρχει στάση συμπάθειας ως προς τις εκκλησιαστικές υποθέσεις και βοηθάει όταν είναι απαραίτητο.

Υπάρχει μια σημαντική εντολή του Κυρίου Ιησού Χριστού προς την Εκκλησία. Ο Κύριος εντείλατο, σε αυτές τις στιγμές, όταν είμαστε αδύναμοι, να εναποθέτουμε όλες τις ελπίδες μας στον Θεό. Γιατί, παρ' όλους τους διωγμούς από τους αρειανούς, η Ορθοδοξία που αποκαταστάθηκε και εδραιώθηκε, συμπλήρωσε, ολοκλήρωσε τη σύνταξη του Συμβόλου της πίστεώς μας και θριάμβευσε πάνω σε όλους τους

αιρετικούς.

Ας πιστεύουμε λοιπόν μόνο έτσι, όπως μας διδάσκει το Σύμβολο της Πίστεως.

Ας πιστεύουμε ότι ο Κύριος Ιησούς είναι ο Αληθινός Θεός, ο Αληθινός Υιός του Θεού, γιατί υπάρχουν βαθιά ερείσματα γι' αυτό. Ο Ίδιος ο Κύριος πολλές φορές το φανέρωσε με τα λόγια Του, όπως και οι άγιοι απόστολοί Του:

Απόστολος Ιωάννης: *«Ούτός εστιν ο αληθινός Θεός και ζωή αιώνιος»* (Α' Ιωάν. 5, 20).

Απόστολος Ιούδας: *«Αρνούμενοι τον μόνον Δεσπότην Θεόν και Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν»* (Ιούδα 1, 4).

Ο απόστολος Παύλος απευθυνόμενος στον Τίτο μιλάει για την ελπίδα της φανέρωσης της δόξας του μεγάλου Θεού και Σωτήρος μας Ιησού Χριστού. (Τίτ. 2, 13).

Ο απόστολος Παύλος προς τους Ρωμαίους: *«Χριστός, ο ων επί πάντων Θεός ευλογητός εις τους αιώνας»* (Ρωμ. 9, 5).

Ο απόστολος Παύλος προς τους Κολασσαείς: *«Ότι εν αυτώ κατοικεί παν το πλήρωμα της Θεότητας σωματικώς»* (Κολασ. 2, 9).

Και ο Ίδιος ο Κύριος: *«Πριν Αβραάμ γενέσθαι εγώ ειμι»* (Ιωάν. 8, 58). *«Και νυν δόξασόν με συ, πάτερ, παρά σεαυτώ τη δόξη ή είχαν προ του τον κόσμον είναι παρά σοι»* (Ιωάν. 17, 5).

25 Μαΐου 1947

[Πηγή: "Ο Λόγος ο του Σταυρού (Λόγοι και Ομιλίες από τη Συμφερούπολη 1946-1948)" τόμος Β', Αγίου Λουκά Αρχιεπισκόπου Κριμαίας, εκδόσεις "Επιστροφή"]